

משרד הבריאות – האגף לגריאטריה
נהלי בתי חולים גריאטריים
תחום מקצועי: סיעוד

עמוד 1
מתוך 2
מספר נספחים 0

פרק:	ניהול הטיפול הסיעודי	שם הנוהל:	מניעת עצירות וטיפול בה
תאריך אישור	01/07/2007	מהדורה	2
תאריך בתאריך:	2	עודכן בתאריך:	01/11/2019
מס' נוהל:	2.3.9		

בכל מקום בו נכתב המסמך בלשון זכר או נקבה, הכוונה היא גם למיגדר השני

עבור/י לדף פתיחה ראשי   עבור/י ל"תוס' נהלי רוחב

חזור ל"תוס' נהלי סיעוד

1 רקע:

עצירות היא תופעה נפוצה בגיל זקנה שעלולה להיגרם מגורמים רבים כגון מחלות כרוניות, תרופות, תזונה לא מתאימה, דיכאון, חוסר ניידות ועוד.
עצירות כרונית אצל קשישים גורמת לסבל ואי נוחות המשפיעים לרעה על איכות חיי המטופלים.
ניהול הטיפול הסיעודי באדם הקשיש מחייב יישום פעולות מניעה וטיפול בעצירות.

2 מטרת הנוהל:

- 2.1 להעלות את מודעות הצוות הסיעודי לנושא העצירות והחשיבות במניעתה.
- 2.2 למנות נאמן נושא בתחום מניעת עצירות במוסד ולהגדיר את תחומי אחריותו
- 2.3 להנחות את הצוות הסיעודי בנקיטת אמצעים למניעה וטיפול בבעיית העצירות תוך ידוע נאמן הנושא.
- 2.4 להבטיח איתור גורמי סיכון לעצירות ומתן טיפול מתאים לקשישים עם נטייה לעצירות.
- 2.5 לסייע למטופלים בהבטחת פעילות מעיים תקינה.

3 הגדרת מושגים:

- 3.1 **עצירות** - עצירות זה מצב שבו האדם מתקשה בהתרוקנות תוכן המעי. מצב זה נובע מהאטה או עצירה של פעולת המעיים ועקב כך נוצרים גושי צואה דחוסים, יבשים וקשים שאינם מתרוקנים בתכיפות מתאימה.
- 3.2 **אבני צואה** - דחיסות צואה - ממצא של גוש צואתי שאינו מופרש בפעולת מעיים רגילה ועלול להתרחש כסיבוך של עצירות. דחיסת צואה עלולה לגרום לסיבוכים משמעותיים כחסימת מעיים וזהום.

4 סמכות ואחריות:

- 4.1 האחראיות לזיהוי, רישום ודיווח בעיית העצירות חלה על כל אחות במסגרת עבודתה.
- 4.2 האחיות תדווח על בעיית העצירות של המטופל לנאמן נושא מוסדי, במטרה לבנות לקשיש תכנית טיפול אישית.
- 4.3 הנהלת הסיעוד אחראית לבנות תוכנית הדרכה לצוות הסיעודי שתנחה אותם בזיהוי, תכנון והתערבות מקצועית שמטרותיה מניעה וטיפול בעצירות.
- 4.4 הסמכות למתן הוראות לטיפול בעצירות וביצועם נתונה בידי הרופא ו/או בידי האחיות המוסמכות שהיא בעלת הרשאה לביצוע פעולות הסיעוד.

5 תהליך והשיטה:

5.1 אומדן (זיהוי בעיות, צרכים ושינויים):

5.1.1 האחיות תבצע אומדן מקיף לכל מטופל כדי לזהות סיכון לפיתוח עצירות אשר יכלול:

- (1) הרגלי יציאה.
- (2) שינויים ביציאה.
- (3) הרגלי אכילה ושתייה.
- (4) טיפול תרופתי.
- (5) מחלות מערכתיות.
- (6) רמת תפקוד וניידות.

פרק:	ניהול הטיפול הסיעודי	שם הנוהל:	מניעת עצירות והטיפול בה
תאריך אישור	01/07/2007	מהדורה	2
תאריך בתאריך:	עודכן בתאריך:	01/11/2019	מס' נוהל: 2.3.9

בכל מקום בו נכתב המסמך בלשון זכר או נקבה, הכוונה היא גם למיגדר השני

5.1.2 האחות תבצע מעקב יומיומי אחר היציאות של הקשישים בבית חולים גריאטרי ותתעד ברשומות.

5.2 תכנון:

קביעת מטרות טיפוליות על בסיס האומדן שבוצע.

5.3 התערבות סיעודית מניעתית:

התערבות מניעתית בבעיית העצירות תכלול:

5.3.1 פיתוח הרגלי יציאה נכונים וסדירים.

5.3.2 מתן כלכלה מתאימה עשירה בסיבים ותוספי מזון.

5.3.3 מתן שתייה מרובה.

5.3.4 דאגה לפעילות גופנית ושיפור הניידות בהתאם ליכולת.

5.3.5 הולכה מתוכננת לשירותים באופן יזום ע"י הצוות לשימור יכולות המטופל.

5.3.6 הערכת ובדיקת הטיפול התרופתי וביצוע שינוי בהתאם לצורך.

5.3.7 הדרכת הקשיש ומשפחתו בהתאם ליכולתו ולמצב בריאותו.

5.3.8 תנאים סביבתיים מתאימים - מתן פרטיות וכבוד בזמן השימוש בשירותים + שירותים נגישים.

5.4 התערבות פעילה בבעיית העצירות תכלול:

5.4.1 טיפול תרופתי.

5.4.2 ביצוע חוקנים.

5.4.3 הוצאת אבני צואה.

5.5 הערכה:

הערכת הטיפול ותיעוד ברשומות המתאימות

6 אסמכתאות:

6.1 חוזר שירותי אשפוז של משרד הבריאות מס' 59/87 בנושא: "נוהל טיפול בעצירות"

6.2 חוזר המנהל הכללי של משרד הבריאות מס' 13/2001 בנושא: "פעולות סיעוד" (עמוד 4)